

פרוטוקול מס' 289

מישיבת ועדת העבודה
יום ב', י"ג באדר ב' תשל"ו - 15.3.1976 שעה 9.00

נ כ ח ו:

חברי הוועדה:
ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
פ. גרופר
ל. דיציאן
ה. זינדל
י. דרביצקי (יו"ר)
ד. לוי

מוזמנים:
חבר הכנסת, פ. שיינמן
מ. גלס - משרד המשפטים
מ. שקד - בציבות שירות המדינה
י. קרן - משרד החינוך והתרבות

מזכיר הוועדה: מ. משולם

רשמה: ע. הירשפלד

- סדר-היום:
1. חוק שירות המדינה (תיקון מס' 13), תשל"ו-1975.
 2. חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון) תשל"ו-1975, הצעת חוק של חבר הכנסת פ. שיינמן.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליג:

אני פותחת את הישיבה.

ל. דיציאן:

על-מנת לא לעבור את הפרוצדורה של הצעה לסדר-היום מעל גג הכנסת, אני מבקש שגדון בענין קיפוח מקבלי פנסיה של תקופת המנדט על-ידי האוצר. היתה בענין זה בוררות של ועדת הכספים בשנת 1960 ויש כבר תנאים מסויימים, אבל לפי מעגתם של באי-כוח הסנסיורגרים, ושאני בדקתי אותה, הישוב האוצר אינו תואם את פסק-הדין של הבוררים. הבוררים היו חבר הכנסת לוין ז"ל, השר חזגי ז"ל וינדל"ל חבר הכנסת קרגמן. אני מבקש מאד שנקיים דיון בענין זה בהקדם האפשרי.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליג:

האם הם קבלו פנסיה עבור השירות בתקופת המנדט?

ל. דיציאן:

הם קבלו פנסיה עבור השירות בתקופת המנדט.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליג:

האם יש חקיקה בענין זה, או שזה רק הסכם?

ל. דיציאן:

בשנת 1949, בעת שנחתם ההסכם בין ממשלת ישראל ובין ממשלת בריטניה על הזכויות והחובות שעוברות הן לממשלת בריטניה והן לממשלת ישראל, קבלה על עצמה ממשלת ישראל לפצות ולשלם פנסיה למספר העובדים שהגיעו לזכות פנסיה בתקופת המנדט מכספיה היא. עד שנת 1960 היה הפירוש של ממשלת ישראל לירה בגד לירה, ואחרי מאמצים גדולים בשנת 1960 התקיימה בוררות, ואז קבעה הוועדה שקודם-כל צריך להכפיל כל לירה של תקופת המנדט פי 5 ואחר-כך להצמיד את המשכורת שמתקבלת ליוקר המחיה. האוצר תירגם את המשכורת שהם קבלו ב-14.5.58 לשני מרכיבים: למרכיב משכורת יסוד + תוספת יוקר, ועכשיו הוא עושה דבר פשוט מאד, הוא מקיים את פסק-הדין ב-100%, אלא שבד המרכיב של תוספת יוקר שהוא היה כבר ב-1948 כ-45% של השכר, הוא אינו משלם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליג:

איבגי מתנגדת שגכלול את הנושא בסדר-היום. אני רק מבקשת שתעלה

את הדברים על הכתב.

ל. דיציאן:

יש לי את כל החומר ואני אגיש אותו. מדובר היום על 200 - 250 איש

שכלולים באותו הסדר.

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 13), תשל"ו-1975

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליג:

בהצעת חוק זו של חבר הכנסת שלום לוין כבר קיימנו דיון והסתכנו

הצעות לתיקון בסעיף 1 וגם לגבי סעיף 2. למעשה כולו סעיף אחד. אני מציעה להוציא את כל הענין של תוספת היוקר וכו', דבר שהוא משתנה למעשה מדי פעם, ואי-אפשר להתבסס על אותו הסדר במסגרת הסעיף הקיים. במקום תוספת יוקר אני מציעה שנאמר "המנת שכר כלשהי".

בדיון מוקדם שקיימנו עם מר גלס

בנושא זה הסכמנו שצריך להכין את ההצעה להיום, ואני מציערת שלא הביאו את הנושא, כי האיש שעוסק בזה במשרד החינוך היה חולה. זה דבר פשוט שצריך לסיים אותו. אני מציעה שבפנינו היום עקרונית ונבקש את מר גלס להכין את הנושא.

3. ארבל-אלמוזלינו

על מי זה יחול? אמרנו שיש הגיון שזה יחול על אותן מורות, אשר אותו הסכם שנחתם בזמנו בשנת 1960 נכנס לתוקף ואין הצדקה להשאיר חלק אתורה. כי אם זה מהווה את בקודת הבסיס בהצעת החוק, הנה באמר מיום תחולתו של אותו הסדר ונציין כאן את השנה.

ג. גלס:
אני מבין שמה שצריך לעשות לגופו של ענין הוא להחליף את המלים "תוספת יוקר לפי חישוב" ובמקום זה יבוא "הטבות שכר לפי הסדר או הוראה החלים". כמו-כן אני מבין שאין כאן תחולה על גבנות, אלא רק על מורות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: במקום גבנות אמרנו דבר אחר.

ג. גלס:
אמרנו "עובדת הוראה". אם כך "שולמה לעובדת הוראה שכר על-פי הסדר או הוראה החלים על עובדות הוראה שחלקיות משרתן 4/5". "וכו". היתר כפי שנאמר בחוברת הכחולה.

בקשר עם הסעיף 2, אני מצפה להודעה מאיזה תאריך זה יחול.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מי מוסמן לתת לנו את התאריך?

פ. שקד: משרד החינוך והתרבות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אם כך, אישרנו את התיקונים שיש להכניסם. אנו מבקשים ממך גלס להכין לנו את הנוסח וממשרד החינוך והתרבות להגיש לנו את תאריך תחולת ההסכם.

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון) תשל"ו-1975
הצעת חוק של חבר הכנסת פ. שיינמן

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנו עוברים לנושא השני שעל סדר-היום, ואבקש את חבר הכנסת שיינמן להציג לפנינו את הנושא שהוא מעלה.

פ. שיינמן: גברתי היושבת-ראש, חברי הוועדה. הצעתי הובאה בפני הכנסת כהצעה טרונית והיא הועברה לוועדת העבודה.

לאור המצב הקיים ביחס לאלמנות שנבעות מלהנשא בשניה עקב מותו של הבעל הראשון, הרי הן מקבלות גמלה וחבל להן להפסיד אותה. המצב הוא, שהאלמנות הגישאות בשניה, לא תמיד יכול הבעל השני לפרנס את האשה בצורה מספקת, והגמלה שהיא קבלה לפני-כן בוודאי היתה עוזרת להם בהרבה. אילו אפשר היה לא לבתק לגמרי את האלמנה הגישאת בשניה מהגמלה שהיתה מקבלת מהבעל הראשון, בכך היינו עושים הרבה למען האלמנות. הן היו מעדיפות להינשא בשניה ולא היו גשארות בוודות. אבל קבלתי דמז, שבשטח זה לא ניתן לעשות כל תיקון אפשרי. משום-כך אני מציע להקל במקצת על מצבן של האלמנות בכדי שירצו להינשא פעם שניה.

מה היא הצעתי? דברתי בכנסת על העובדות הקיימות. ידוע שכדי להמשיך ולקבל את הגמלה, אלמנות רבות

פ. שייבמן

איגון גישאות בצורה רשמית. הן בחשבות כידועות בציבור, או גישאות בחוץ-לארץ לא בצורה רשמית, כדי לא להפסיד את הגמלה. משום-כך יש צורך למצוא איזה שהוא תיקון למצב. מצד אחד לא למנוע את הגישואים; ומאידך, אם גישאו, שייבמן כדת וכדין.

אני מתייחס בהצמתי לשני דברים.

ראשית, כל אשה שגישאת בשניה מקבלת מענק של 36 חודשים. המענק הזה משתלם בשני שעורים: מיד כשהיא גישאת, והמחצית השניה של המענק משתלמת כעבור שנתיים. בקשר לכך בקשתי להוסיף בסיפא של פסקה ג' סעיף 31 לחוק את המלים "המחצית השניה של מענק הגישואים שתשולם בתום שנתיים מיום הגישואים תהיה מבוססת על המשכורת הקובעת באותו מועד". פירוש הדבר, היום משלמים אחרי שנתיים לפי המשכורת של לפני שנתיים.

ה. זיידל:

זאת אומרת, אתה מציע שהחלק השני יהיה צמוד. זה איבנו מופיע אצלנו.

פ. שייבמן:

זה על דעת משרד האוצר.

במקום פסקה (ד) לסעיף 31 לחוק יבוא:

"(ד) הופקעו הגישואים השניים תוך חמש שנים מיום שבסתיימן או הופקעו כל זמן שהוא כתוצאה מהליכים שהחלו בתם תוך שנתיים מיום שבסתיימן, תשולם לאשה מיום הפקעת הגישואים אותה קצבה שהיתה משתלמת לה אותה שעה, אילולא גישאה. אולם אם כבר שולם לה המענק או מתציתו לפי סעיף זה, יופתת שער הקצבה עד אשר הסכום שיופתת יהא שווה לסכום המענק שקבלה ובלבד שלא יופתת שער הקצבה בשום חודש מעל למחציתו". אם היא גינתיים קבלה מענק של 36 חודשים והגישואים מופקעים בתוך 30 חודש, אז בוודאי עושים ביכוי.

אחרי פסקה (ה) לסעיף 31 תבוא פסקה

(ו): "משתלמת לאשה קצבה בגין מותו של בעלה מגישואים השניים למעט קצבת שאיר מהמוסד לנכות לאומי, לא תהא זכאית לקצבה לפי פסקה (ד) של סעיף זה". אם היא מקבלת שם גמלה, היא אינה חוזרת לקבל את הגמלה מכאן. אלה הסעיפים שהגשתי על דעת משרד האוצר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליגן:

במידה שהיו שינויים בהצעה בשופט הכחול, מן הראוי היה להדפיס אותה שנית ולהעבירה לוועדה. גם בדברי ההסבר שלך בכנסת זה דבר אחר.

לפני הנאום שלך בכנסת, וזה לא אותו בוסת. לפנינו רק התיקון בשופט הכחול.

פ. שייבמן:

אני מוכן להדפיס את זה פעם שניה ולהעביר לוועדה.

מ. גלס:

אני חושב שבקודת המחלוקת שונה במקצת מכפי שהדבר נראה במכת ראשון.

מה שנאמר בשופט הכחול מזדהה לגופו של ענין עם החלק הראשון של הצעתו של חבר הכנסת שייבמן, אלא שבמקום שהתיקון ייעשה בסעיף 26, הוא ייעשה במקום הנכון, בסעיף 31.

מאידך, אני מסכים עם זה שלימך

ההצעות אין זכר בשופט הכחול.

ל. דיציאן:

באשר לגושא עצמו, אנו יכולים להסתמך על השופט הכחול ואנו רשאים להיות ברור, שמה שחבר הכנסת שייבמן אמר מעל במת הכנסת אינו מחייב

ל. דיציאן

את הוועדה, אלא מה שמועבר לוועדה.

אם הוועדה תחליט - והיא יכולה להחליט - שהיא הולכת מעל ומועבר להצעות שהוגשו אליה, היות שזה לא נושא חדש, אלא זה בתוך אותה מטרייה, אינני מתנגד לזה, כי גם לי יש מה להוסיף בענין. אבל אנו צריכים קודם-כל להכריע בנקודה אחת, אם אנו הולכים אך ורק לפי זה ומונעים דיון על כל המטרייה עם כל הקשור בזה, אין לנו אפשרות לעבור על הסעיף המונח לפנינו כפי שהועבר אלינו.

ה. זיידל:

אני מבין שהתקיים דיון פרומי והנושא הועבר לוועדה. היות וזו קריאה טרומית אני מציע להקל על הפרוצדורה, ובפסקה השניה, במקום המלים "בתוך חמש שנים מיום שנתקיימו", שזה יהיה שבתיים. לעומת זאת, לגבי שני התיקונים שאינם מונחים לפנינו אני מציע לא לדון, אלא כאשר החומר יוגש לנו.

ו. שקד:

ממנם הממשלה הוגשה הצעה להצמיד את החלק השני של המענק למשכורת הקובעת ביום התשלום. ההצעה מונחת לפני ועדת השרים לענייני חקיקה, אבל אינני יודעת באיזה שלב היא במצאת.

ז. הר"ר ש. ארבל-אלפרזלינג:

אני חייבת לנהוג על-פי הנוהלים שהכנסת עובדת על-פיהם. על שולחן הכנסת הונחה הצעת חוק רס"ז והיא מצורפת לדברי ההסבר של חבר הכנסת שיינגמן במליאה, ואין לפנינו כל הצעה אחרת. הוועדה סוברגית לדון בתוספת להצעה שמועלית כאן, בכחול, אבל אנו יודעים שבדרך-כלל לגבי הצעת חוק פרמית בקריאה מוקדמת, כאשר לממשלה יש התנגדות לתוספת זו או אחרת, לא נוכל לחייב דבר, כי תפקיד הוועדה לגבי הקריאה המוקדמת הוא להחליט עקרונית אם היא מסכימה שההצעה תועבר לקריאה ראשונה או לא. לאחר הקריאה הראשונה ההצעה תוזרם לוועדה, ואז היא יכולה להחליט אם להכניס שינוי זה או אחר, אבל לגבי הקריאה הראשונה היא יכולה לומר שהיא לא מסכימה. מה שהונח לפני הוועדה הוא זה, ואחר-כך דיון בתוספת ובשינוי ואז הוועדה יותר סוברגית להציע שינויים כאלה ואחרים. בשלב המוקדם תפקידנו להחליט מבחינה עקרונית, אם אנו מסכימים להצעה המובאת.

מר גלס אומר לנו שמינינו של התיקון למעשה לא צריך להיות בסעיף 26(1) אלא בסעיף 31, וזה דבר אחר לגמרי. המיקום לא היה נכון, אבל העקרון צריך להיות צמוד לסעיף אחר. אבל מבטינו בכנסת אנו יודעים שאי-אפשר עכשיו להוסיף תיקונים נוספים, שמבחינת הנוסח שלהם לא היו על שולחן הכנסת, גם לא הוגשו מבחינה זו כנוסח לוועדה ואיננו יודעים על מה מדובר.

אני מציעה שבשלב זה בקבל רק את התיקון הטכני שמציע מר גלס ונדון על השינוי שהונח לפנינו. אחרי הקריאה הראשונה מבחן הוועדה את ההצעות הנוספות ונראה מה יהיה מונח לפנינו ונדון לגופו של ענין. עכשיו אני מציעה לא להוסיף דבר.

ח. גלס:

הצעתו של חבר הכנסת שיינגמן מתייחסת רק לאלמנה של עובד שנפטר בהיותו בשירות, ולא לאלמנה של הפנסיונר. ואילו הסעיף 31 מתייחס לשתייהן כאחד. אני מגיח שזה געשה בהיסח הדעת ולא היתה כאן כל כוונה להבחין בין אלמנה ואלמנה.

ג. גלס

מאידך, יש שתירה בדברי הפתיחה של חבר הכנסת שייבמן. בזמן שבהצעה המקורית שלו הוא מציע להחליף את התקופה של שנתיים לחמש שנים לאורך כל החזית, יש בדברי הפתיחה שלו בפנינו בסיגה מסויימת והוא אומר שבאשר להליכי הגירושין, חובה שיתחילו גם להבא תוך שנתיים אחרי שהגישו את השניים בתקיימו. ואילו בהצעה בטופס הכחול, גם שם הוא מציב עם האלמנה ואומר: די בכך שההליכים לגירושין התחילו תוך חמש שנים.

ה. זיידל:

משרד האוצר אמר שהוא אינו מסכים לחמש שנים, אלא לשנתיים.

פ. גלס:

לדעתי הוועדה צריכה להיות מעוניינת בכך שבבעיות כאלה, כשאין סיבה שלגמלה שיהיו פתרונות שונים, שהדברים האלה יהיו שווים לאורך כל הליכי הגמלאות שלנו. לכן אני מציע שגראה גם כגון את הפתרון שאימצנו לעצמנו בענין חוק משפחות חיילים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליבן:

מה הוא הפתרון?

ל. דיציאן:

חמש שנים למי שאין עמה ילדים ושבע שנים למי שיש עמה ילדים.

מ. גלס:

על-כל-פנים, רציתי שהוועדה תהיה ערה לכך.

פ. שייבמן:

ההצעה המקורית הוגשה כפי שהיא מופיעה כאן. ברגע האחרון ישנו גציגי משרד האוצר-איתי והסכימו, כך שהסכמת שר האוצר ניתנה להצעה שהבאתי מעל בפת הכנסת. על שולחן הכנסת אנחנו היתה מונחת ההצעה הקודמת, המקורית. בעת ששר העבודה החליט מה להעביר לוועדה, הוא עשה זאת על-סמך הדברים שהבאתי כהצעה. אילו הייתי יודע שההצעה לא הוגשה כפי שאמרתי, הייתי דואג שהיא תוגש לוועדה עם התיקונים הללו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליבן:

לא יכולה להיות מוגשת הצעה אחרת מזו שהונחה על שולחן הכנסת.

פ. שייבמן:

אני הבחתי אותה, ולכן דברי הם הקובעים. לעומת זאת, לאחר ששמעתי שענין החצי השני של המענק נמצא בדיון, אני מסכים לחזור להצעתי המקורית כפי שהיא ולקבל אותה, ואני מוותר על שאר הדברים.

ה. זיידל:

אנו צריכים לשמוע עכשיו מה דעת משרד האוצר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליבן:

אני רוצה להקל על חבר הכנסת שייבמן ולעודד אותו, שהצעות חוק פרטיות לא תיקברנה בוועדה. לכן אני בדעה שאנו בקבל את התיקון הטכני שהציע שר גלס, ובאפשר לחבר הכנסת שייבמן להגיש את הצעת החוק, שתובח על שולחן הכנסת ואחר-כך תחזור לוועדה.

ה. זיידל:

מה יהיה אם בסתפק רק בחלק הראשון ובחלים רק על גישוואים שביים תוך חמש שנים במקום שנתיים, ולא בכניסת את התיקון? אני רוצה רק להסתמך על זה, כי אם אינני מוצה לגבי אלמנות מלחמה הסעיף השני איננו קיים.

פ. גלס: יש גם כן, זה לטובתן. החלק השני מבחינה עניינית הוא הכרחי, מפני שמן המפורסמות הוא שהליכי גירושין הוא ענין ארוך וזה היה ענין מקרי לגברי אילו לענין הגירושין היו קובעים את התאריך שבו הופקעו הנישואים למעשה. אם החלו בהם, פירושי הדבר שבאומן זמן הנישואים התמונתי, אלא שמהליך הגביסה נמשך הרבה שנים, אבל בגלל זה לא רצו לגרוש מאלמנה שהנישואים שלה התמונתי לפני המקומה הקובעת, שבתיים למשפחות הייליים אני רוצה לומר שהרעיון לקבוע את המועד להתחלת ההליכים הוא הכרחי במציאות שלנו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליגן: זה בלי שום ספק. אבל אחרי השנה הרביעית החלו ההליכים וכתום שנתיים הפסיקו את ההליכים והתחילו לחיות ביחד, מה אז?

פ. גלס: אז גורבו, זה ברור.

ה. זינדל: למרות האוצר אנו מצטרך להתקדם.

פ. שייבמן: אני מוכן לוותר על כל התוספות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליגן: אם כך, עקרונית אנו מסכימים שההצעה תועבר לקריאה ראשונה.

אני מודה לכם. הישיבה בעולה.

